

Nr 353.

Av herr **Linderot**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 296 föreslagit provisorisk förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare i statens tjänst. I propositionen har finansministern utvecklat en övertygande argumentering för behovet av löneförbättringar. Det torde också stå klart för envar, som tagit del av vilka löner som utgå till de lägre statstjänarna, att de måste befinna sig i ett ekonomiskt nödläge. De av Kungl. Maj:t föreslagna löneförbättringarna äro emellertid inte av den storleksordning och karaktär, att ett beslut enligt detta förslag skulle kunna hjälpa upp de lägre statstjänarna ur den ekonomiska krisen, i vilken dessa kommit till följd av långvarig underbetalning av arbetskraften.

Den 19—20 september 1944 genomförde Svenska järnvägsmanaförbundet en lönekonferens för personalen vid statens järnvägar. I denna deltog 210 ombud från lika många avdelningar av järnvägsmanaförbundet, omfattande personal anställd vid statens järnvägar. Vid konferensen förelåg långt gående förslag till löneförbättringar, men man beslutade efter diskussion *enhälligt* att stanna vid ett mera moderat krav. Samtidigt uttalades dock likaledes enhälligt, att detta var att anse *som minimikrav, på vilket ingenting kunde prutas*. Till detta förslag gav sedermera även statstjänarnas centralorganisation sin avslutning.

Järnvägsmanaförbundets och statstjänarnas centralorganisations förslag till provisoriska lönetillägg är av följande innehåll:

Löneklasserna g—a + 1—12 ökas med nedan angivna belopp per månad (kol. 2). Lönetillägget sammanlägges med månadslönens belopp, varefter rörligt tillägg och kristillägg beräknas å det sammanlagda beloppet (15+16 = 31 %). Den sammanlagda löneförhöjningen per månad framgår av kol. 3 och per år av kol. 4.

1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
Löne- klass	Lönetillägg	Total förhöjning	Höjning per år	Löne- klass	Lönetillägg	Total förhöjning	Höjning per år
g	40:—	52:40	628:80	b	40:—	52:40	628:80
f	40:—	52:40	628:80	a	40:—	52:40	628:80
e	40:—	52:40	628:80	1	40:—	52:40	628:80
d	40:—	52:40	628:80	2	40:—	52:40	628:80
c	40:—	52:40	628:80	3	40:—	52:40	628:80

1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
Löne- klass	Lönstillägg	Total förhöjning	Höjning per år	Löne- klass	Lönstillägg	Total förhöjning	Höjning per år
4	50:—	65:50	786:—	9	25:—	32:75	393:—
5	45:—	58:95	707:40	10	20:—	26:20	314:40
6	40:—	52:40	628:80	11	15:—	19:65	235:80
7	35:—	45:85	550:20	12	10:—	13:10	157:20
8	30:—	39:30	471:60	13	—	—	—

Järnvägsmannaförbundets lönekonferens antog till detta sitt beslut ett uttalande, i vilket det bl. a. heter:

»Det av förbundets lönekommitté framlagda förslaget till provisorisk löneförbättring för löneklasserna 1—12 fyller visserligen icke de krav, som berörda grupper ställa på statsmakterna för en berättigad levnadsstandard, men ett genomförande av de krav, som i detta förslag uppställts, skulle dock giva berörda tjänstemän en någorlunda dräglig existens och accepteras detsamma under den absoluta förvissningen, att statsmakterna skola liksom vi betrakta förslaget såsom minimikrav. Vi kräva även, att förslaget gives retroaktiv verkan fr. o. m. 1 januari 1944.

Såsom av det till regeringen framlagda förslaget framgår omfattar detsamma löneklasserna 1—12. Detta är icke att förstå så, att det icke skulle föreligga behov av en löneförbättring även för övriga grupper inom förbundet. Dessa grupper ha dock ställt sig solidariska med de sämst ställda kamraterna och för närvarande avstått från kravet på en berättigad lönekomensation, i förhoppning att därmed underlätta genomförandet av det framlagda förslaget.»

I Kungl. Maj:ts proposition framhåller finansministern:

»De linjer för en provisorisk löneförbättring för vissa statstjänstemannagrupper, som jag från dessa utgångspunkter funnit mig kunna tillstyrka, ha lagts till grund för överläggningar med de berörda tjänstemannaorganisationerna, som därvid förklarat, att de med hänsyn till läget och de starka önskemålen att vinna en lösning av frågan redan vid den i höst sammanträdande riksdagen ansett sig böra godtaga det här framlagda förslaget.»

Till detta kan anmärkas, att *det måste ha varit omöjligt för de berörda statstjänarna att ta ställning till ett löneförslag, vars innehåll hölls hemligt till dess att propositionen förelades riksdagen.* Att statstjänarna inte godkänt förslaget, har ju också senare visat sig genom de protester och de krav, som från olika statstjänareorganisationer framförts till partigrupperna i riksdagen med begäran om att dessa måtte stödja statstjänarnas eget löneförslag.

Man vill kanske invända, att de representanter för statstjänarna, som haft överläggningar med finansministern, godkänt hans förslag. Det är emellertid bekant, att dessa ställdes inför ett ultimatum från finansministern: godtag vad som erbjödes, eljest kommer intet förslag att föreläggas höstriksdagen. Ett på

dylikt sätt framtvingat »godkännande» kan inte, vare sig av de berörda tjänstehavarna eller av riksdagen, tillmätas något värde eller någon betydelse.

En jämförelse mellan å ena sidan de lönetillägg, som skulle komma att utgå enligt Kungl. Maj:ts förslag och å andra sidan enligt statstjänareorganisatiönernas förslag, ger följande resultat:

Löne- klass	Tillägg per mån. enligt		Löne- klass	Tillägg per mån. enligt	
	Kungl. Maj:ts förslag	statstjänarnas förslag		Kungl. Maj:ts förslag	statstjänarnas förslag
g	25: —	52: 40	4	35: —	65: 50
f	25: —	52: 40	5	35: —	58: 95
e	25: —	52: 40	6	25: —	52: 40
d	30: —	52: 40	7	15: —	45: 85
c	30: —	52: 40	8	5: —	39: 30
b	30: —	52: 40	9		32: 75
a	30: —	52: 40	10		26: 20
1	35: —	52: 40	11		19: 65
2	35: —	52: 40	12		13: 10
3	35: —	52: 40			

Kungl. Maj:ts förslag innebär utöver de provisoriska lönetilläggen även förslag om *engångsutbetalning* av vissa barntillägg.

Mot Kungl. Maj:ts förslag kan framför allt anmärkas:

1) Lönetilläggen äro för alla berörda löneklassers vidkommande för låga.

2) Lönetillägg utgår icke till löneklasserna 9—12, vilket är särskilt anmärkningsvärt, när det gäller löneklass 9, slutlöneklassen för det stora flertalet av den obehörade ordinarie personalen. Lönetillägg är nödvändigt även till denna personalgrupp, framför allt därför att de, som kommit upp till denna löneklass, i allmänhet befinna sig i det läget, att de ha barn i skolåldern, vilket är den i ekonomiskt hänseende mest påfrestande perioden för alla familjeförsörjare med låga inkomster. Ändock skall nämnda personalgrupp enligt Kungl. Maj:ts proposition inte ens tilldelas något av de där föreslagna barntilläggen!

3) Beträffande förslaget om engångsutbetalning av barntillägg förtjänar påpekas, att detta närmast måste vara att anse som en humanitär åtgärd. Men statstjänarna ha, för att använda de ord som järnvägsmännen i Luleå anförde i ett telegram till riksdagsgrupperna, begärt »lön för arbete och ansvar, icke familjelön.»

Det är angeläget, att en löneförbättring också kommer den personal till del, som icke åtnjuter lön enligt löneplan. I propositionen uttalas visserligen, att hinder icke bör möta för att i särskilda fall sådan personal inom ramen av tillgängliga medel erhåller förbättring. Denna formulering är dock allt för vag, varför riksdagen klart bör uttala, att även nämnda personal bör komma i åtnjutande av löneförbättring.

Finansministern har enligt uppgift beräknat kostnaderna för lönetillägg enligt de av statstjänarnas organisationer framförda förslagen till 37 miljoner kronor.

Under åberopande av det anförda hemställles,

att i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 296 riksdagen måtte

dels medgiva, att provisoriskt lönetillägg under budgetåren 1944/45 må i överensstämmelse med i denna motion refererade förslag från statstjänarnas organisationer utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst;

dels besluta, att utgifterna för provisoriskt lönetillägg skola bestridas beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar från de medel, av vilka verkens utgifter i övrigt bestridas, samt beträffande andra befattningshavare från för ändamålet anvisat anslag;

dels till *Provisoriskt lönetillägg* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1944/45 under sjunde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 16 000 000 kronor;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad i Kungl. Maj:ts proposition nr 296 tillstyrkts, förordna om gottgörelse i vissa fall åt befattningshavare för förlängning av väntetid för befordran.

Stockholm den 8 november 1944.

Sven Linderot.
